

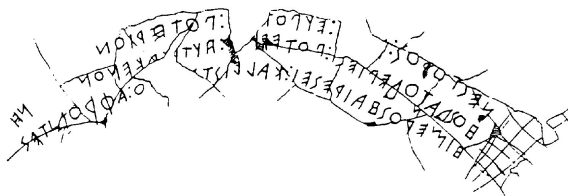
Π.2. Η Αρχαία Ελλάδα – 2.2. Η αρχαϊκή εποχή

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Σε ποια χρονική περίοδο οριοθετείται η αρχαϊκή εποχή;
2. Ποια είναι τα συστατικά στοιχεία της πόλης –κράτους;
3. Ποιες είναι οι προϋποθέσεις ύπαρξης της πόλης –κράτους;
4. Μπορείτε να αιτιολογήσετε το γεγονός ότι οι εν λόγω προϋποθέσεις ταυτίζονται με τις επιδιώξεις των πολιτών της πόλης –κράτους;
5. Πού έγκειται η σημασία του θεσμού της πόλης –κράτους;
6. Με βάση ποια σχήματα οργανώθηκαν οι πόλεις –κράτη;
7. Μπορείτε να αιτιολογήσετε το γεγονός ότι οι πρώτες πόλεις –κράτη οργανώθηκαν στα παράλια της Μ. Ασίας;
8. Τι γνωρίζετε για την κρίση που εκδηλώθηκε κατά τον 9^ο π.Χ. αιώνα;
9. Με ποιους τρόπους αντιμετωπίστηκε η κρίση ανά τις πόλεις της Ελλάδας;
10. Με ποιον τρόπο η εν λόγω κρίση επέδρασε στην κοινωνική δομή του Ελλαδικού χώρου; Πώς διαμορφώθηκε η κοινωνική οργάνωση με βάση το γεγονός αυτό;
11. Ποια είναι η σημαντικότερη διαφορά ανάμεσα στον πρώτο και το δεύτερο αποικισμό;
12. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο του όρου «αποικία».
13. Ποια ήταν τα αίτια της ίδρυσης αποικιών;
14. Ποιες υπήρξαν οι συνέπειες σε επίπεδο οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό;
15. Να εξηγήσετε την πορεία της μεταβολής των πολιτευμάτων.
16. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των όρων οπλιτική φάλαγγα, αισυμνήτες.
17. Ποια είναι η βασική διαφορά ανάμεσα στο δωρικό και τον ιωνικό αρχιτεκτονικό ρυθμό και πώς αιτιολογείται;
18. Να αιτιολογήσετε την άποψη ότι οι Περσικοί υπήρξαν οι πρώτοι εθνικοί πόλεμοι.

ΠΗΓΕΣ

A. [Η προέλευση του λατινικού αλφάβητου και το ποτήρι του Νέστορα](http://stardust30.wordpress.com) (στο <http://stardust30.wordpress.com>)

Η επιγραφή στο ποτήρι του Νέστορα

«Γι' αυτό μπορούμε να πούμε πως όλοι οι Ιταλοί σε κάποια περίοδο της ιστορίας υπήρξαμε και ίσως είμαστε ακόμα Έλληνες»

(Βαλέριο Μανφρέντι στο βιβλίο του “Έλληνες της Δύσης”)

Η αρχαία πόλη που έχει ανακαλύψει στο Βιγλατούρι Κύμης η αρχαιολόγος και ανασκαφέας Έφη Σαπουνά - Σακελλαράκη, και η οποία ταυτίζεται με την αρχαία Κύμη, είναι πιθανόν η πατρίδα του λατινικού αλφαβήτου. Τα αρχαιολογικά ευρήματα οδηγούν στο συμπέρασμα ότι το ιδιότυπο «χαλκιδικό» αλφάβητο, στο οποίο το Σ γραφόταν ως C, το Δ ως D, το Ξ ως X, το Ρ ως R και το Υ ως U, εξήχθη από τους Ευβοείς αποίκους στην Ιταλία, για να αποτελέσει αργότερα το λατινικό αλφάβητο.

Η Έφη Σαπουνά - Σακελλαράκη είχε δημοσιεύσει το 1984 άρθρο της στην Αρχαιολογική εφημερίδα, στο οποίο υποστήριζε ότι όντως υπήρχε η αρχαία ελληνική πόλη Κύμη -που αναφερόταν από αρχαίους συγγραφείς ως μητρόπολη της ιταλικής Κύμης- παρά τη σχετική επιστημονική διχογνωμία, καθώς μέχρι τότε δεν είχε βρεθεί κανένα αντίστοιχο αρχαιολογικό εύρημα. Το 1994 η ίδια εντόπισε στο λόφο Βιγλατούρι τα πρώτα ευρήματα που μαρτυρούσαν την ύπαρξη της αρχαίας πόλης. Ένα χρόνο αργότερα ήλθε στην επιφάνεια ένα ωσειδές κτίριο, το οποίο περιείχε πολλά και σημαντικότερα ευρήματα. Η ανασκαφή, που συνεχίστηκε τα επόμενα χρόνια, έφερε στο φως ένα ολόκληρο οικισμό με σπίτια, ιερά, πλατείες, δρόμους, τάφους και άλλες σημαντικές μαρτυρίες.

Τα στοιχεία αυτά οδηγούν στο συμπέρασμα ότι το λατινικό αλφάβητο προέρχεται στην πραγματικότητα από το ιδιότυπο «χαλκιδικό». Την άποψη αυτή ενισχύει και ένα ποτήρι του 8ου αιώνα, προερχόμενο από την ευβοϊκή αποικία των Πιθηκουσών (Ischia) στην Ιταλία, γνωστό ως «ποτήρι του Νέστορα», το οποίο φέρει εγχάρακτη επιγραφή με «χαλκιδικούς» χαρακτήρες. Πρόκειται μάλλον για την αρχαιότερη ελληνική επιγραφή που βρέθηκε ποτέ στη Δύση. Στο ποτήρι αυτό διαβάζει κανείς : «Είμαι το γλυκόπιστο ποτήρι του Νέστορα. Όποιος λοιπόν πει από αυτό το ποτήρι, αυτόν αμέσως θα τον κυριέψει ο πόθος της Αφροδίτης με το όμορφο στεφάνι».

Β.

Ο Αριστοτέλης στο έργο του Αθηναίων Πολιτεία κάνει μία συστηματική αναδρομή στην ιστορία της Αθήνας αρχίζοντας από τους μυθικούς χρόνους. Στο κεφάλαιο 2, στο οποίο εντάσσεται και το παρακάτω απόσπασμα, περιγράφει τις αιτίες της οικονομικής και πολιτικής δυσπραγίας των Αθηναίων πριν το Σόλωνα.

...Γιατί το πολίτευμα των Αθηναίων ήταν ολιγαρχικό από κάθε άποψη και πιο συγκεκριμένα οι φτωχοί ήταν υποδουλωμένοι στους πλουσίους, και οι ίδιοι και τα παιδιά και οι γυναίκες τους. Αυτοί ονομάζονταν πελάτες και εκτήμοροι, γιατί καλλιεργούσαν τα χωράφια των πλουσίων πληρώνοντας αυτό το ποσό. Όλη η γη ήταν στα χέρια των λίγων και αν δεν μπορούσαν να πληρώσουν το μίσθωμα, και οι ίδιοι και τα παιδιά τους γίνονταν δούλοι. Όλα τα δάνεια συνάπτονταν με αντάλλαγμα την προσωπική ελευθερία [του δανειζόμενου] μέχρι την εποχή του Σόλωνα, ο οποίος υπήρξε ο πρώτος προστάτης του λαού...

Αριστοτέλη, Αθηναίων Πολιτεία, Κεφάλαιο 2, Παράγραφος 2-3

Μετάφραση: Μεταφραστική ομάδα Κάκτου

Γ.

Ο ΠΕΙΣΙΣΤΡΑΤΟΣ ΚΑΙ Ο ΑΓΡΟΤΗΣ

Λένε ότι σε μία από τις περιόδους του Πεισίστρατου συνέβη το περιστατικό με τον γεωργό από τον Υμηττό, ο οποίος καλλιεργούσε το κτήμα του σε μια περιοχή που αργότερα ονομάστηκε αφορολόγητη. Ο Πεισίστρατος, όταν είδε τον γεωργό να σκάβει και να καλλιεργεί έναν πετρώδη τόπο, απόρησε και έβαλε τον δούλο που είχε μαζί του να τον ρωτήσει τι αποκόμιζε απ' αυτόν τον τόπο. Κι εκείνος απάντησε: «Τίποτα παρά μόνο κόπο και βάσανα· και από αυτά το ένα δέκατο πρέπει να πάρει ο Πεισίστρατος». Τα είπε όλα αυτά χωρίς να ξέρει ποιος ήταν αυτός που του μιλούσε. Ο Πεισίστρατος εκτίμησε την ειλικρίνεια και την εργατικότητα του αγρότη και τον απάλλαξε τελείως από τους φόρους.

Αριστοτέλης, Αθηναίων πολιτεία, 16.6.

Δ.

ΕΚΟΒΕ ΤΑ ΣΤΑΧΥΑ ΠΟΥ ΕΞΕΙΧΑΝ

Ο Περίανδρος αρχικά δεν ήταν τόσο σκληρός όσο ο πατέρας του. Από τότε όμως που ήλθε σε επαφή με τον τύραννο της Μιλήτου Θρασύβουλο, έγινε πιο σκληρός από τον πατέρα του τον Κύψελο. Έστειλε λοιπόν κήρυκα στον Θρασύβουλο και ζήτησε να μάθει ποιο πολιτικό καθεστώς έπρεπε να εγκαταστήσει για να έχει ασφάλεια και να κρατήσει την πόλη υπό την εξουσία του. Ο Θρασύβουλος πήρε τον κήρυκα έξω από την πόλη και μπήκε σε ένα σπαρμένο χωράφι. Προχωρώντας μέσα στα σπαρτά ρωτούσε επίμονα να μάθει το σκοπό της άφιξης του κήρυκα από την Κόρινθο. Συγχρόνως έκοβε τα στάχυα που έβλεπε να ξεπερνούν τα άλλα και τα έριχνε κάτω, μέχρι που, κάνοντας αυτό, κατέστρεψε τα ωραιότερα και ψηλότερα στάχυα του χωραφιού... Από τη διήγηση του κήρυκα ο Περίανδρος κατανόησε τη σημασία της πράξης του Θρασύβουλου... Από τότε έδειξε όλη του την κακία απέναντι στους πολίτες.

Ηρόδοτος, Ιστορία, 5.92